

Sygn. akt V KZ 45/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

po rozpoznaniu w Izbie Karnej,
na posiedzeniu w dniu 14 września 2016 r.,
w sprawie **R. S.**,
skazanego z art. 157 § 1 k.k. i in.,
zażalenia skazanego,
na zarządzenie upoważnionego sędziego Sądu Okręgowego w Z.,
z dnia 21 lipca 2016 r., sygn. akt VII Ka (...),
o odmowie przyjęcia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia
wyroku Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 30 czerwca 2016 r., sygn. akt VII Ka (...),
na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

postanowił:

uchylić zaskarżone zarządzenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym zarządzeniem z dnia 21 lipca 2016 r., sygn. akt VII Ka (...),
odmówiono przyjęcia wniosku skazanego R. S. o sporządzenie na piśmie i
doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 30 czerwca 2016
r., sygn. akt VII Ka (...). W uzasadnieniu zarządzenia wskazano, że w rozprawie
przed Sądem odwoławczym uczestniczył wyznaczony skazanemu z urzędu
obrońca, a zatem termin do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i
doręczenie uzasadnienia wyroku dla R. S. biegł od daty ogłoszenia wyroku, tj. od
30 czerwca 2016 r. i upłynął z dniem 7 lipca 2016 r.

Zażalenie na ww. zarządzenie wniósł skazany R. S., podnosząc że obrońca z urzędu został mu wyznaczony zaledwie dwa dni przed terminem rozprawy odwoławczej, w związku z czym nie miał z nim żadnego kontaktu, a co za tym idzie nie mógł ustalić linii obrony.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Zażalenie skazanego R. S. jest zasadne o tyle, że doprowadziło do uchylenia zaskarżonego zarządzenia.

Przed wyłożeniem powodów tego rodzaju rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego wskazać należy – niejako dla porządku – na okoliczności następujące. Akt oskarżenia w przedmiotowej sprawie wniesiono w grudniu 2015 roku do Sądu Rejonowego w Ż. Na rozprawie w dniu 2 lutego 2016 r. oskarżony R. S. został pouczony między o treści art. 100 § 3 k.p.k. (k. 165v). Po przeprowadzonej tego dnia rozprawie Sąd Rejonowy w Ż. zakończył postępowanie pierwszoinstancyjne i wydał w sprawie wyrok. Apelację od tego wyroku wniósł oskarżony R. S.. Termin rozprawy apelacyjnej wyznaczono na dzień 30 czerwca 2016 r. (k. 202), o którym to terminie zawiadomiono oskarżonego. Na rozprawie apelacyjnej w dniu 30 czerwca 2016 r. oskarżony nie był obecny, natomiast stawił się jego obrońca z urzędu. Po przeprowadzonej rozprawie w sprawie wydano wyrok. W dniu 13 lipca 2016 r. skazany R. S. nadał w jednostce penitencjarnej wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 30 czerwca 2016 r., sygn. akt VII Ka (...), którego to wniosku – zarządzeniem z dnia 21 lipca 2016 r. – odmówiono przyjęcia jako złożonego po terminie.

Wyżej opisana sekwencja czynności procesowych w niniejszej sprawie czyni koniecznym ustalenie, jakie przepisy procesowe należało zastosować w kwestii dotyczącej zasad doręczania wyroku sądu odwoławczego.

W tym kontekście przypomnieć należy, że z dniem 1 lipca 2015 r. w zdecydowanej części weszła w życie ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (*Dz. U. poz. 1247*), która w pkt 34 dokonała nowelizacji art. 100 § 3 k.p.k., wprowadzając odmienne zasady doręczania wyroków niż kodeks postępowania karnego przewidywał w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. Wyrok podlegał bowiem doręczeniu stronie z urzędu wówczas, gdy nie była na jego ogłoszeniu (art.

100 § 3 k.p.k.). Zmieniono także treść przepisu art. 422 § 1 k.p.k. oraz przepisu art. 524 § 1 k.p.k., wprowadzając unormowanie, że termin do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku zamknięty jest siedmiodniowym (zawitym) terminem od dnia ogłoszenia wyroku, a gdy ustawa przewiduje doręczenie, od dnia doręczenia stronie wyroku.

W dniu 15 kwietnia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (*Dz. U. poz. 437*), która dokonała zmian w treści przepisów określających tryb doręczenia wyroków oraz składania wniosku o sporządzenie uzasadnienia (art. 100 § 3 k.p.k., art. 422 § 1 k.p.k.). Na mocy nowych uregulowań wyrok sądu I i II instancji podlega doręczeniu z urzędu tylko w jednym przypadku, tj. wtedy, gdy oskarżony w dacie ogłoszenia wyroku był pozbawiony wolności, nie miał obrońcy, a pomimo złożenia wniosku o doprowadzenie go na rozprawę na której ogłoszono wyrok, nie został na nią doprowadzony (art. 100 § 3 k.p.k. i art. 422 § 1 i § 2a k.p.k.).

Prowadząc szerokie rozważania, między innymi w przedmiocie terminu złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego, Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 sierpnia 2016 r. (*IV KZ 38/16, dotychczas niepubl.*) zajął stanowisko, że „doręczenie wyroku ogłoszonego po dniu 14 kwietnia 2016 r. przez sąd pierwszej lub drugiej instancji (...) w procesie wszczętym po dniu 30 czerwca 2015 r., następuje według przepisów zawartych w ustawie z dnia 27 września 2013 r. Datą końcową stosowania tych reguł jest uprawomocnienie się wyroku (analogia z art. 25 ust. 1 ustawy z 2016 r.)”. Tożsame stanowisko w tym zakresie zajęto w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2016 r. (*III KZ 39/16, dotychczas niepubl.*), w którym stwierdzono, że „w sprawach, w których postępowanie sądowe zostało wszczęte po 30 czerwca 2015 r. i toczy się po 14 kwietnia 2016 r. stosuje się – do czasu prawomocnego zakończenia – art. 100 § 3 k.p.k. w brzmieniu nadanym nowelizacją z 2013 r.”.

Podobnie, w piśmiennictwie wskazano, że w sprawach, w których postępowanie sądowe zostało wszczęte po 30 czerwca 2015 r. do czynności doręczania wyroku z urzędu mają zastosowanie dotychczasowe przepisy art. 422 § 1 i art. 100 § 3 k.p.k., a zatem w brzmieniu nadanym nowelizacją z 2013 r. (*zob. D.*

Świecki (w:) B. Augustyniak (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do zmian 2016, Warszawa 2016, s. 704).

Akceptacja tego – jednolitego w tym zakresie – stanowiska Sądu Najwyższego i piśmiennictwa prowadzi do wniosku, że po stronie sądu II instancji istniał obowiązek doręczenia R. S., który nie był obecny na ogłoszeniu wyroku w dniu 30 czerwca 2016 r., odpisu orzeczenia wraz z pouczeniem o terminie i sposobie zaskarżenia nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, do czego sąd okręgowy obligował art. 100 § 3 i § 6 k.p.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (*Dz. U. poz. 1247*). Niewypełnienie tego obowiązku przez sąd II instancji spowodowało, że termin do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie jego uzasadnienia, liczony zgodnie z art. 524 § 1 k.p.k. od dnia doręczenia, nie upłynął. Skazany, składając w dniu 13 lipca 2016 r. wniosek o uzasadnienie wyroku, złożył wniosek jeszcze przed doręczeniem mu wyroku, a zatem dochował terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie, co z kolei powodowało konieczność sporządzenia uzasadnienia wyroku oraz – w zależności od dalszych czynności procesowych skazanego – podejmować dalsze decyzje.

Na marginesie tylko wskazać należy, że aktualny pozostaje pogląd, wypowiedziany na gruncie art. 419 § 2 k.p.k. (uchylony w wyniku nowelizacji z 2013 r., a którego odpowiednikiem jest obecnie art. 422 § 2a k.p.k.), że po wydaniu przez sąd drugiej instancji wyroku prawomocnie kończącego postępowanie obrońca z urzędu (odmiennie niż obrońca z wyboru) nie ma obowiązku podejmowania czynności procesowych (art. 84 § 2 zd. 1 k.p.k.). Nie ma więc – zgodnie z tym stanowiskiem – także obowiązku złożenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem, co jest w istocie równoznaczne ze stwierdzeniem, że po ogłoszeniu wyroku sądu odwoławczego oskarżony nie będzie już miał obrońcy, jako że z tą chwilą obowiązek działania na jego rzecz dotychczasowego obrońcy z urzędu ustał. Powoduje to konieczność doręczenia odpisu wyroku sądu odwoławczego oskarżonemu pozbawionemu wolności, gdy zostały spełnione pozostałe przesłanki z art. 422 § 2a k.p.k.

Z tych względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone zarządzenie.

